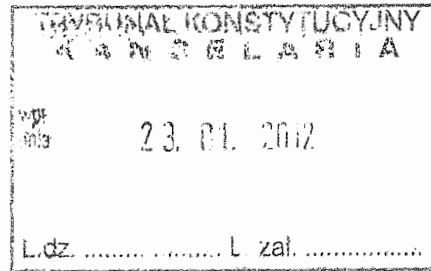

Warszawa, dnia 20 stycznia 2012 r.

PG VIII TK 95/11

dot. sygn. akt K 32/11

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z wnioskiem Związku Zawodowego Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej o stwierdzenie niezgodności:

- 1) art. 155 § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169 zał.);
- 2) § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 99, poz. 834), § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 141, poz. 891) i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 125, poz. 872) z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169 zał.);

3) § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 99, poz. 834) i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 141, poz. 891) z art. 18^{3c} § 1 - 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) oraz z art. 45 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157 ze zm.) w zw. z art. 18^{3c} § 1 - 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy

- na podstawie art. 27 pkt 5 w zw. z art. 33 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.)

przedstawiam następujące stanowisko:

1) art. 155 § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) jest zgodny z art. 2, art. 32 i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169 zał.);

2) § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 99, poz. 834) jest zgodny z art. 2, art. 32 i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38,

poz. 169 zał.) oraz nie jest niezgodny z art. 18^{3c} § 1 - 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) i art. 45 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157 ze zm.) w zw. z art. 18^{3c} § 1 - 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy;

3) postępowanie w zakresie badania zgodności § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 141, poz. 891) i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 125, poz. 872) z art. 2, art. 32 i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169 zał.), a także badania zgodności § 2 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lipca 2008 r. z art. 18^{3c} § 1 - 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) i art. 45 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157 ze zm.) w zw. z art. 18^{3c} § 1 - 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy - podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) - ze względu na utratę mocy obowiązującej zaskarżonych przepisów przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Uzasadnienie

Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności art. 155 § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), zwanej dalej „u.s.p.”, oraz § 2 kolejnych, następujących po sobie, rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów, ze wskazanymi przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169 zał.), zwanego dalej „Międzynarodowym Paktem”, a także z Kodeksem pracy i ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o Krajowej Szkole”.

Zdaniem Wnioskodawcy, art. 155 § 6 u.s.p. udziela Ministrowi Sprawiedliwości blankietowego upoważnienia do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów. Upoważnienie to nie określa szczegółowych wytycznych w zakresie kształtowania wynagrodzeń asystentów sędziów, przez co pozostawia Ministrowi Sprawiedliwości zbyt daleko idącą swobodę w ich kształtowaniu. Powoduje to, w ocenie Wnioskodawcy, niezgodność wymienionego przepisu upoważniającego z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Nadto Wnioskodawca podnosi, że ustawodawca jedynie w przypadku wynagradzania asystentów sędziów posłużył się delegacją ustawową, przekazującą w całości uprawnienie do określenia wysokości ich wynagrodzenia w drodze rozporządzenia. Wskazuje to, w ocenie Wnioskodawcy, że ustawodawca, w sposób sprzeczny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, mimo możliwości uregulowania w przepisie rangi ustawy zasad wynagradzania

asystentów sędziów, tak jak to uczynił w odniesieniu do pozostałych grup zawodowych objętych tą ustawą, wbrew zasadzie państwa prawnego, wymagającej regulowania materii dotyczących praw i wolności obywateli w aktach rangi ustawowej, oraz w sprzeczności z samym u.s.p., ustanowił delegację ustawową zawartą w kwestionowanym przepisie tej ustawy.

Wnioskodawca nadto zarzucił art. 155 § 6 u.s.p. naruszenie zasady równości wobec prawa i niedyskryminacji, określonych w art. 32 Konstytucji RP, a także naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej, wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP, oraz art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu, w części gwarantującej godziwy zarobek i równe wynagrodzenie za pracę o równej wartości bez jakiegokolwiek różnicy. Zdaniem Wnioskodawcy, wyrazem nierównego traktowania i dyskryminacji jest przyjęta w kwestionowanym przepisie zasada zróżnicowania wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od szczebla sądu, w którym są zatrudnieni. Uzasadniając ten zarzut Wnioskodawca podnosi, że zróżnicowanie wynagrodzeń asystentów sędziów w zależności od tego, czy są zatrudnieni w sądzie rejonowym, okręgowym czy apelacyjnym, jest niczym nieuzasadnione, albowiem zakres uprawnień i obowiązków asystentów sędziów jest taki sam dla wszystkich asystentów, niezależnie od instancji zatrudniającego ich sądu, co wynika wprost z treści art. 155 § 1 u.s.p., zgodnie z którym asystent sędziego wykonuje samodzielnie czynności administracji sądowej oraz czynności przygotowania spraw sądowych do ich rozpoznania. Wskazują na to również przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu wykonywania czynności przez asystentów sędziów (Dz. U. Nr 192, poz. 1613 ze zm.), które określają identyczny zakres obowiązków i uprawnień dla wszystkich asystentów, niezależnie od podstawy ich zatrudnienia i instancji sądu zatrudniającego.

W odniesieniu do § 2 rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów Wnioskodawca przedstawił następujące zarzuty:

- 1) w stosunku do § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 99, poz. 834), zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 16 czerwca 2009 r.” - zarzut niezgodności z art. 2, art. 32 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu, a także z art. 18^{3c} Kodeksu pracy i art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} Kodeksu pracy;
- 2) wobec § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 141, poz. 891), zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 23 lipca 2008 r.” - zarzut niezgodności z art. 2, art. 32 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu, a także z art. 18^{3c} Kodeksu pracy i art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} Kodeksu pracy;
- 3) w odniesieniu do § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów (Dz. U. Nr 125, poz. 872), zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 27 czerwca 2006 r.” - zarzut niezgodności z art. 2, art. 32 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu.

Wnioskodawca podnosi analogiczne zarzuty wobec wskazanych rozporządzeń, jak wobec art. 155 § 6 u.s.p., tj. naruszenie zasady równości wobec prawa i niedyskryminacji, naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej, art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu, a nadto naruszenie art. 18^{3c} Kodeksu pracy, gwarantującego prawo do jednakowego wynagrodzenia za jednakową pracę lub za pracę o jednakowej wartości. W przypadku kwestionowanych przepisów aktów wykonawczych, naruszenie wskazanych

wzorców kontroli również przejawia się w przyjęciu w nich zasady zróżnicowania wynagrodzeń asystentów sędziów w zależności od szczebla sądu, w którym są zatrudnieni.

Wnioskodawca zarzuca także § 2 rozporządzenia z dnia 23 lipca 2008 r. oraz § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r. sprzeczność z art. 18^{3c} Kodeksu pracy i z art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} Kodeksu pracy poprzez niczym nieuzasadnione zróżnicowanie wynagrodzeń asystentów sędziów. Asystenci sędziów, zatrudnieni na podstawie ustawy o Krajowej Szkole, na podstawie art. 45 tej ustawy otrzymują znacząco wyższe - ustalone w wysokości odpowiadającej wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego - wynagrodzenie niż asystenci sędziów, wynagradzani na podstawie kwestionowanych przepisów.

Odniesienie się do zarzutów podniesionych przez Wnioskodawcę poprzedzić należy ustaleniem dopuszczalnego zakresu zaskarżenia.

W niniejszej sprawie przede wszystkim należy rozważyć kwestię dopuszczalności orzekania co do zgodności z Konstytucją RP niektórych z zakwestionowanych we wniosku przepisów.

W ocenie Prokuratora Generalnego, w odniesieniu do niektórych spośród nich zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania z tego powodu, że akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Trybunał umarza postępowanie, jeżeli akt normatywny w kwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia. Art. 39 ust. 3 tej ustawy stanowi natomiast, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli wydanie orzeczenia o akcie normatywnym,

który utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

W niniejszej sprawie zaskarżony przepis § 2 rozporządzenia z dnia 27 czerwca 2006 r. oraz zastępujący go przepis § 2 rozporządzenia z dnia 23 lipca 2008 r. zostały uchylone, a w ich miejsce wprowadzono nową regulację prawną - aktualnie obowiązujące rozporządzenie z dnia 16 czerwca 2009 r. Jednocześnie wskazać należy, że rozporządzenie z dnia 16 czerwca 2009 r. nie zawiera przepisów przejściowych, a zatem nie przewiduje stosowania uchylonych przepisów w odniesieniu do jakichkolwiek stanów faktycznych. W niniejszej sprawie nie występuje również sytuacja przewidziana w art. 39 ust. 3 ustawy Trybunale Konstytucyjnym. Kontrola zaskarżonych przepisów, zainicjowana przez Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej, ma charakter abstrakcyjny i nie wiąże się z wydaniem konkretnych orzeczeń czy decyzji, których konsekwencją byłoby naruszenie konstytucyjnych wolności lub praw.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać, że postępowanie zakresie badania zgodności § 2 rozporządzenia z dnia 27 czerwca 2006 r. oraz § 2 rozporządzenia z dnia 23 lipca 2008 r. ze wskazanymi we wniosku wzorcami kontroli winno podlegać umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym - ze względu na utratę mocy obowiązującej zaskarżonych przepisów przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

W pozostałym zakresie zarzuty przedstawione we wniosku nie mogą być uwzględnione z następujących powodów.

Kwestionowany przepis art. 155 § 6 u.s.p. ma następujące brzmienie:

„§ 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia asystentów sędziów, uwzględniając poziom

wynagrodzeń sędziów, referendarzy sądowych i urzędników sądowych oraz zasadę różnicowania wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od tego, czy zatrudnieni są w sądzie rejonowym, okręgowym czy apelacyjnym.”

Wnioskodawca przepisowi temu przede wszystkim zarzuca niezgodność z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, bowiem, w Jego ocenie, zakres i charakter regulacji powierzonej do unormowania w drodze rozporządzenia prowadzi do nadania ustawie charakteru blankietowego, tzn. do pozostawienia Ministrowi Sprawiedliwości zbyt daleko idącej swobody w kształtowaniu wynagrodzeń asystentów.

Z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

W wyroku z dnia 30 stycznia 2006 r., sygn. akt SK 39/04, Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „rozporządzenia do ustaw - zgodnie z art. 92 Konstytucji - są wydawane przez organy wskazane w ustawie zasadniczej, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Z treści art. 92 Konstytucji bezdyskusyjnie wynika, że ustrojodawca miał wolę pełnego - podmiotowego i przedmiotowego - określenia zakresu prawodawstwa podustawowego. W tym celu nałożony został na ustawodawcę obowiązek precyzyjnego i szczegółowego formułowania zakresu upoważnienia, a przez to także obowiązków organów uprawnionych do jego zrealizowania. W taki sposób rozporządzenie wykonawcze zostało silniej związane z wolą ustawodawcy. Określone zostały też ściśle granice, w obrębie których organ wydający rozporządzenie ma możliwość wyboru rozwiązań” (OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 7).

Ustawowe upoważnienie do wydania aktu wykonawczego nie może mieć charakteru blankietowego i nie może pozostawiać prawodawcy

rządowemu zbyt daleko idącej swobody w kształtowaniu merytorycznych treści rozporządzenia. Dlatego też upoważnienie ustawowe powinno, przynajmniej ogólnie, wyznaczać kierunek unormowań zawartych w akcie wykonawczym (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 1999 r., sygn. akt K. 12/99, OTK ZU nr 6/1999, poz. 120).

W orzeczeniu z dnia 22 września 1997 r., sygn. akt K. 25/97, Trybunał Konstytucyjny wskazał, że niedopuszczalne konstytucyjnie jest takie sformułowanie upoważnienia, które w istocie “upoważnia nie do wydania rozporządzenia w celu wykonania ustawy (...), lecz do samodzielnego uregulowania całego kompleksu zagadnień (...), co do których w tekście ustawy nie ma żadnych bezpośrednich unormowań czy wskazówek” (OTK ZU nr 3 - 4/1997, poz. 35).

W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, wytyczne nie muszą być zawarte w tekście przepisu formułującego upoważnienie do wydania rozporządzenia, dopuszczalne jest bowiem także ich zamieszczenie w innych przepisach ustawy, byle tylko było możliwe precyzyjne odtworzenie treści tychże wytycznych. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia z dnia 9 listopada 1999 r., w sprawie o sygn. K. 28/98, „sposób ujęcia wytycznych, zakres ich szczegółowości i - oczywiście - zawarte w nich treści są w zasadzie sprawą uznania ustawodawcy. Kontrola Trybunału Konstytucyjnego ograniczać się może jedynie do dwóch kwestii. Po pierwsze, do ustalenia, czy w ustawie zawarto w ogóle jakieś wytyczne - (...) całkowity brak wytycznych przesądza o niekonstytucyjności upoważnienia, bo stanowi oczywistą obrazę art. 92 ust. 1 zd. 2 Konstytucji. Po drugie, do ustalenia, czy sposób zredagowania wytycznych pozostaje w zgodzie z ogólnymi zasadami wyłączności ustawy i nakazami, by pewne kwestie były regulowane w całości w ustawie.(...) “Wytyczne” nie muszą być zawarte w przepisie formułującym upoważnienie do wydania rozporządzenia - możliwe jest też ich odnalezienie w

innych przepisach tej ustawy, o ile tylko pozwala to na precyzyjne zrekonstruowanie treści tych wytycznych” (OTK ZU nr 7/1999, poz. 156).

Oznacza to, że upoważnienie do wydania aktu wykonawczego, w przypadku którego nie da się wskazać żadnych treści ustawowych, które pełniłyby rolę “wytycznych dotyczących treści aktu”, jest sprzeczne z Konstytucją RP. Brak owych wytycznych stanowi warunek wystarczający do uznania niekonstytucyjności upoważnienia, nawet jeżeli pozostałe wymagania, o których mówi art. 92 Konstytucji RP, zostaną spełnione.

Ustawodawca uregulował zagadnienie wynagrodzenia asystentów sędziów w art. 155 § 4 u.s.p., zgodnie z którym asystentowi sędziego przysługuje wynagrodzenie zasadnicze; poza tym do asystentów sędziego stosuje się przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. Nr 162, poz. 1125). Do uregulowania w akcie wykonawczym pozostawiona natomiast została kwestia wysokości tego wynagrodzenia.

W kwestionowanym przepisie ustawodawca wskazał dwa wyznaczniki, które mają zostać uwzględnione przy kształtowaniu wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów. W pierwszej kolejności ustawodawca wskazał, że przy wydawaniu rozporządzenia w tym zakresie należy brać pod uwagę poziom wynagrodzeń sędziów, referendarzy sądowych i urzędników sądowych, a nadto nakazał przyjąć zasadę zróżnicowania wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od tego, czy są zatrudnieni w sądzie rejonowym, okręgowym, czy apelacyjnym.

W świetle powyższych rozważań, dotyczących kształtu i zakresu wytycznych, uznać należy, że upoważnienie zawarte w art. 155 § 6 u.s.p. nie ma charakteru blankietowego oraz nie narusza prymatu ustawy. Przepis ten określa podmiot uprawniony do wydania aktu wykonawczego, wskazuje formę jego wydania (rozporządzenie) oraz określa materię, która ma zostać uregulowana, a także formułuje wytyczne co do treści rozporządzenia, które

wraz z pozostałymi przepisami ustawy wyznaczają kierunek uregulowań zawartych w tym akcie wykonawczym.

Stwierdzić zatem należy, że w przypadku kwestionowanego art. 155 § 6 u.s.p. nie zostały naruszone warunki poprawności upoważnienia do wydania rozporządzenia, a tym samym, iż spełnia on wymogi przewidziane w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Stanowi to podstawę do uznania braku zasadności zarzutu niezgodności tego przepisu z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Wnioskodawca zakwestionował ponadto przyjętą w analizowanym przepisie u.s.p. zasadę zróżnicowania wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od szczebla sądu, w którym są zatrudnieni. Zdaniem Wnioskodawcy, taka dyferencjacja wynagrodzeń grup asystentów sędziów w zależności od tego, czy wykonują pracę w sądzie rejonowym, sądzie okręgowym czy apelacyjnym, prowadzi do naruszenia konstytucyjnych zasad równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji (art. 32), zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2) oraz zagwarantowanej w art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu zasady równego wynagrodzenia za pracę równej wartości.

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, z zasady równości, wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji, wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną) powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących.

W odniesieniu do wskazanych zarzutów podnieść należy, że fakt posiadania statusu asystenta sędziego nie przesądza *per se* o prawie do jednakowej wysokości wynagrodzenia. Wymóg zachowania konstytucyjnej zasady równości nie oznacza bowiem obowiązku ustawodawcy identycznego traktowania każdego w każdej w jakimś zakresie podobnej sytuacji.

Zdaniem Prokuratora Generalnego, kwestionowany przepis zasady równości ani zakazu dyskryminacji nie narusza.

W stosunkach pracy równość wobec prawa nie może oznaczać jednakowych uprawnień i obowiązków ogółu pracowników. Z istoty stosunku pracy wynika różnicowanie wysokości wynagrodzenia za pracę poszczególnych pracowników.

W przypadku wynagrodzeń asystentów sędziów za istotną cechę wyróżniającą przyjęto szczebel sądownictwa powszechnego zatrudniającego asystenta sędziego. Wskazuje to na potrzebę zachowania proporcji między wysokością wynagrodzeń asystentów sędziów a wysokością wynagrodzeń sędziów danego szczebla sądownictwa powszechnego, a także innych pracowników sądów. Potrzeba takiego rozróżnienia wiązała się nadto z różną skalą trudności i różnym stopniem skomplikowania spraw sądowych będących przedmiotem rozpoznania w danym sądzie. Wprawdzie przepisy rozporządzenia, określającego szczegółowy zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów sędziów, nie różnicują wprost zakresu praw czy obowiązków zawodowych asystentów w zależności od hierarchicznego usytuowania sądów, w których są zatrudnieni, jednak zakres obowiązków i pracy asystentów w poszczególnych sądach, pozostaje - przynajmniej częściowo - zależny od charakteru pracy sędziów w danym sądzie.

Podkreślenia wymaga, że analiza praktycznych aspektów obowiązków, obciążających asystentów sędziów w sądach niższych szczebli, oraz funkcjonującego systemu kształtowania wynagrodzeń asystentów sędziów doprowadziła do zmiany stanu prawnego w zakresie statusu asystentów sędziów i dostosowania go do aktualnej sytuacji.

Na mocy ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192), z dniem 28 marca 2012 r. zmienia się podstawy prawne kształtowania wynagrodzeń asystentów sędziów, a zakwestionowane

we wniosku przepisy otrzymają nowe brzmienie, co spowoduje, że regulacje dotychczasowe utracą z tym dniem moc obowiązującą w zakresie objętym niniejszym wnioskiem.

Wskazana nowelizacja precyzuje status asystentów sędziów, między innymi poprzez szerszą ustawową regulację w zakresie składników ich wynagrodzenia. Asystent sędziego pozostaje natomiast nadal pracownikiem, któremu powierza się wykonywanie czynności o charakterze pomocniczym i niesamodzielnym. Z tej przyczyny, pod względem statusu, asystenci sędziego nie mogą zostać zrównani z grupą referendarzy sądowych, choć niewątpliwie rodzaj wykonywanych czynności wyróżnia ich spośród pozostałych pracowników sądów - czego wyrazem jest umieszczenie zasadniczej regulacji dotyczącej asystentów w przepisach u.s.p. Istotną zmianą, przewidzianą w przepisach dotyczących statusu asystentów sędziów, jest odejście od zróżnicowania wynagrodzeń owych asystentów z uwagi na szczebel sądu, w którym są zatrudnieni. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, zmiana w tym zakresie została podyktowana faktem, że zakres obowiązków, obciążających asystentów sędziów w sądach niższych szczebli, obecnie nie jest mniejszy, niż w sądach wyższych, a wręcz obserwuje się tendencję przeciwną (Sejm RP VI kadencji, druk nr 3655, strona internetowa: www.sejm.gov.pl). Oznacza to, że ustawodawca podjął decyzję o zmianie zasad wynagradzania asystentów sędziów, co nie oznacza jednak niekonstytucyjności rozwiązania dotychczasowego.

W ocenie Prokuratora Generalnego, przyjęta w kwestionowanym przepisie zasada zróżnicowania wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od szczebla sądu, w którym są zatrudnieni, mieści się w ramach dopuszczalnej swobody regulacyjnej ustawodawcy w zakresie kształtowania kadry sądów powszechnych i środków finansowych wydatkowanych na funkcjonowanie różnych grup zawodowych związanych z sądownictwem.

Ewentualna negatywna ocena obecnej wysokości wynagrodzeń asystentów sędziów - dokonana z uwzględnieniem aktualnych trendów w zakresie obciążenia owych asystentów - nie może być jednak równoznaczna z uznaniem niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu.

Z tego względu, zarzuty Wnioskodawcy, dotyczące naruszenia zasady równości i zakazu dyskryminacji, skierowane przeciwko art. 155 § 6 u.s.p., należało uznać za nietrafne.

Z uzasadnienia wniosku wynika także, że naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), a także zasady wynikającej z art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu, nastąpiło w wyniku naruszenia zasady równości. Z tego względu nie zachodzi potrzeba odrębnego rozważenia zarzutu niezgodności zaskarżonego przepisu z wymienionymi wzorcami.

W odniesieniu do kwestionowanego § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r., jak już wcześniej wskazano, Wnioskodawca podnosi analogiczne zarzuty, jak wobec art. 155 § 6 u.s.p., tj. naruszenie zasady równości wobec prawa i niedyskryminacji, naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej, a nadto naruszenie art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu i art. 18^{3c} Kodeksu pracy, a także art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. Również w przypadku tego przepisu, naruszenie wskazanych wzorców kontroli przejawia się - zdaniem Wnioskodawcy - w przyjęciu zasady zróżnicowania wynagrodzeń asystentów sędziów w zależności od szczebla sądu, w którym są zatrudnieni.

Nadto Wnioskodawca zarzuca kwestionowanemu przepisowi sprzeczność z art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} Kodeksu pracy poprzez - co należy przypomnieć - niczym nieuzasadnione zróżnicowanie wynagrodzeń asystentów sędziów, bowiem asystenci owi, zatrudnieni na podstawie ustawy o Krajowej Szkole, na podstawie art. 45 tej ustawy

otrzymują wyższe wynagrodzenie niż asystenci sędziów, wynagradzani na podstawie kwestionowanego przepisu.

Zarzuty podniesione przez Wnioskodawcę wobec § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r. również nie zasługują na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że z uzasadnienia wniosku wynika, iż Wnioskodawca w istocie kwestionuje merytoryczną treść przepisu § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r., tj. ustaloną wysokość wynagrodzeń asystentów sędziów.

Kwestionowany § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r. ma następujące brzmienie:

§ 2. Ustala się wynagrodzenie zasadnicze asystentów sędziów w następującej wysokości:

p.	Sąd zatrudniający asystenta sędziego	Kwota w złotych
	sąd apelacyjny	3.361-3.824
	sąd okręgowy	3.013-3.356
	sąd rejonowy	2.675-3.008

Treść tego przepisu nie wykracza poza zakres spraw przekazanych do uregulowania w ustawowym przepisie upoważniającym. Również kierunek zwartych w nim uregulowań realizuje wytyczne sformułowane w art. 155 § 6 u.s.p., uwzględnia bowiem zasadę różnicowania wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od tego, czy asystenci owi zatrudnieni są w sądzie rejonowym, okręgowym czy apelacyjnym.

Brak jest zatem podstaw do uznania niezgodności kwestionowanego przepisu z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Również - z tych samych, co w odniesieniu do art. 155 § 6 u.s.p., a przedstawionych wyżej powodów - stwierdzić należy brak przesłanek do uznania zasadności zarzutów naruszenia przez kwestionowany przepis zasady równości wobec prawa i niedyskryminacji (art. 32 Konstytucji RP), zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP) oraz art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu.

Wnioskodawca jednocześnie zarzuca kwestionowanemu przepisowi rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r. sprzeczność z art. 18^{3c} Kodeksu pracy, gwarantującym - podobnie jak art. 7 lit. a (i) Międzynarodowego Paktu - prawo do jednakowego wynagrodzenia za jednakową pracę lub za pracę o jednakowej wartości. Należy jednakże zauważyć, że kryterium różnicowania wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów, na podstawie którego ustalono treść § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r., zostało określone wprost w przepisie ustawy - art. 155 § 6 u.s.p. Badanie zatem zgodności owego kryterium, stanowiącego podstawę regulacji przyjętej w kwestionowanym przepisie aktu wykonawczego, z przepisami Kodeksu pracy w istocie prowadzi będzie do oceny wzajemnej zgodności aktów prawnych tej samej rangi, to jest rangi ustawowej.

W tych okolicznościach należało uznać, że wzorzec kontroli, zawarty w art. 18^{3c} § 1 - 3 Kodeksu pracy, jest nieadekwatny do oceny § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r. w zakwestionowanym zakresie.

W odniesieniu do zarzutu niezgodności przepisu § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r. z art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} § 1 - 3 Kodeksu pracy, należy wskazać, iż kwestionowany przepis dotyczy wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów, zaś przepis art. 45 ustawy

o Krajowej Szkole odnosi się do wynagrodzenia aplikantów aplikacji sędziowskiej w okresie stażu.

Porównywanie wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów - z jednej strony i wynagrodzenia aplikantów aplikacji sędziowskiej - z drugiej strony, nie jest zasadne.

Status prawny asystentów sędziów jest odmienny od statusu aplikantów aplikacji sędziowskiej. Statusy te są też regulowane przez dwa różne akty prawne. Praca świadczona przez aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury jest etapem procesu kształcenia, mającego na celu uzyskanie przez nich niezbędnej wiedzy i praktycznego przygotowania do zajmowania stanowiska sędziego, zaś praca świadczona przez asystentów sędziów polega na wspomaganiu działalności orzeczniczej sędziów poprzez wykonywanie czynności administracji sądowej związanych z załatwianiem spraw oraz czynności przygotowania spraw sądowych do rozpoznania.

Zaskarżony przepis w ogóle nie dotyczy aplikantów aplikacji sędziowskiej.

Materia zaskarżonej regulacji nie pozwala zatem na dokonanie jej oceny pod kątem zgodności z art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} § 1 - 3 Kodeksu pracy.

Z powyższych względów, na gruncie niniejszej sprawy, art. 45 ustawy o Krajowej Szkole w zw. z art. 18^{3c} § 1 - 3 Kodeksu pracy należy uznać za wzorzec kontroli nieadekwatny do badania zakwestionowanego przez Wnioskodawcę przepisu § 2 rozporządzenia z dnia 16 czerwca 2009 r.

Z tych względów, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego